

Forskningsöversikt för utvecklingsforskning

VRXX
Dnr XXXX
ISBN XXXX

Swedish Research Council
Vetenskapsrådet
Box 1035
SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1 Förord	3
2 Sammanfattning	4
3 Summary	5
4 Utvecklingsforskningens förutsättningar	6
4.1 Inledning	6
4.2 Utvecklingsforskning på Vetenskapsrådet.....	7
4.2.1 Inriktning, finansiering och organisation.....	7
4.2.2 Utlysningar och beviljade bidrag.....	9
4.2.3 Forskarnas syn på utvecklingsforskningens bidrag och förutsättningar.....	13
4.2.4 Bibliometrisk analys	15
4.2.5 Annan kartläggning av svensk utvecklingsforskning	16
4.2.6 Relevans.....	16
5 Utmaningar och utvecklingsmöjligheter	18
5.1 Mer omfattande och mer jämlik projektsamverkan	18
5.2 Möjlighet för förlängd projekttid	18
5.3 Möjlighet för större tvär- och mångdisciplinära projekt	19
5.4 Samhälleligt genomslag och kommunikation	19
5.5 Samarbeten med andra forskningsfinansiärer	19
5.6 Värna forskningens oberoende och frihet	20
5.7 Open science – öppen vetenskap	20
6 Rekommendationer	21
Bilaga 1. Medverkande forskare	22
Bilaga 2. Resultat från enkätundersökningen, april-maj 2022	23
Bilaga 3. Bibliometrisk analys	30

1 Förord

Klicka eller tryck här för att ange text.

Stockholm, datum

Förnamn Efternamn

Titel, Vetenskapsrådet

2 Sammanfattning

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 Summary

[Click here and write your text.]

4 Utvecklingsforskningens förutsättningar

4.1 Inledning

Denna forskningsöversikt är framtagen av Kommittén för utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet. Den presenterar en bakgrund till utvecklingsforskning, utmaningar samt rekommendationer för fortsatt utveckling av ämnet.

Utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet omfattar såväl forskning om utveckling som forskning för utveckling och spänner därmed över en stor disciplinär bredd. Den omfattar både grundläggande och mer tillämpad forskning så länge forskningen är av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de minst utvecklade länderna.

Det finns många skäl till varför det behövs en omfattande och stark utvecklingsforskning. Runt om i världen ser vi idag ökad politisk polarisering och auktoritära styrelseskick, förhöjda militära konfliktnivåer och hot mot försörjningssystemen, omfattande migration, samhälleliga långtidseffekter av Covid19-pandemin, utbredning av antimikrobiell resistens, bristande jämställdhet, ojämlikhet och minskad akademisk frihet, allt tydligare effekter av klimatförändringarna och allt mer kritiska hot mot biodiversitet. Många av dessa utvecklingar relaterar till varandra och är globala företeelser med globala konsekvenser.

Samtidigt som kunskapsutvecklingen möjliggjort stora framsteg inom global hälsa, utbildning, arbetsliv, robotisering av industriverksamhet, klimat, energi, jordbruk och på miljöområdet är behoven, men också möjligheterna, att utveckla en global forskning som bidrar med kunskap inom dessa områden kanske större än någonsin.

Forskning behövs för att bidra med kunskap till Agenda 2030 och att uppnå de globala hållbarhetsmålen i en värld i snabb förändring. Forskning krävs för att identifiera, förstå och hantera synergier och målkonflikter mellan de olika hållbarhetsmålen, skapa och tydliggöra lösningar, identifiera och förstå hur förändringar i vår omvärld påverkar risker och lösningar, samt vilka konsekvenser och implikationer vidtagna åtgärder har. Lösningar och metoder behöver anpassas utifrån regionala och lokala förutsättningar, vilket inte minst Covid19-pandemin tydliggjort.

Forskningsarbeten med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer är nödvändigt för de allra flesta utvecklingsforskningsprojekt för att förstå skilda kontexter och för att kunna formulera relevanta frågor. Utmaningar och forskningsfrågor är komplexa och globala, och interdisciplinär forskning är central för att förstå komplexa och tvärnationella drivkrafter som handelsflöden, investeringar, normförändringar, och globala miljö- och klimatförändringar. Dessa skapar konkreta utmaningar för låginkomst- och lägre medelinkomstländer när det gäller att uppnå de globala hållbarhetsmålen.

Själva forskningsprocesserna är också av stor vikt. Ömsesidigt lärande är centralt. Utvecklingsforskning bidrar till ökad förståelse av komplexa problemställningar och till att ömsesidigt bygga kunnsande och kompetens som kan belysa och lyfta olika perspektiv i internationella policysammanhang, till exempel vad gäller globala hälsofrågor och i klimatförhandlingarna. Den bidrar också till internationalisering och till att forskare i länder med knappa forskningsresurser i större utsträckning kan delta i internationell forskarsamverkan genom att etablera kontakter och samarbeten.

Utvecklingsforskning behövs alltså både för att främja kunnsapsbyggande runt hållbarhetsfrågor av särskild relevans i låginkomst- och lägre medelinkomstländer och för att bidra till kapacitetsutveckling genom samverkan.

Genom internationellt samarbete bidrar utvecklingsforskningen också till att forskningsfrågor ställs, formuleras och besvaras i sammanhang friare från lokala politiska styrningar och prioriteringar. Den bidrar därigenom till att bygga upp den akademiska friheten och skapa universitet friare från politisk styrning, vilket inte minst är centralt i svaga och fragila stater. Utvecklingsforskningen bidrar också genom samverkan till öppen vetenskap och öppen data, att forskningen och dess resultat kan spridas och bli tillgängliga för fler.

För unga forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer är det avgörande för den fortsatta karriären att det finns möjligheter att fortsätta att forska efter disputation. Samarbete inom internationella projekt med etablerade forskare från flera länder är av största vikt för att få stöd och bygga egna kontakter och nätverk under den viktiga postdok-tiden. Internationell samverkan bidrar också till möjligheten för unga forskare att fritt välja forskningsfrågor oberoende av universitets- och institutsledningar och oberoende av politiska prioriteringar.

Utan specifik finansiering av utvecklingsforskning är risken stor att forskare vid svenska lärosäten väljer att inte söka samarbeten med forskare i länder där forskningsinfrastrukturerna är svaga och risker av olika slag större. Grundforskning, finansierad i öppen konkurrens i breda utlysningar, är endast i begränsad utsträckning fokuserad på de komplexa problemställningar som rör fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de fattigaste länderna. Riktade, utmaningsdrivna forskningsutlysningar behandlar å sin sida i första hand europeiska frågor. Detta trots att utvecklingen i låginkomstregioner är helt central för Agenda 2030 och kunnsapsbristen omfattande.

4.2 Utvecklingsforskning på Vetenskapsrådet

4.2.1 Inriktning, finansiering och organisation

Utvecklingsforskning inom Vetenskapsrådet syftar till stärkt svensk forskning av hög kvalitet och särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Forskningsstödet finansieras genom Sveriges internationella bistånd vars mål är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck och ska användas i enlighet med OECD:s definition av bistånd. Utvecklingsforskningen inom Vetenskapsrådet är en del av

regeringens stöd till utvecklingssamarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Sida är ansvarig för den övriga delen som omfattar insatser riktade direkt mot låginkomst- och lägre medelinkomstländer.

Utvecklingsforskningen som finansieras av Vetenskapsrådet spänner över hela det vetenskapliga fältet, är ofta tvärvetenskaplig, och omfattar såväl direkt policyrelevant och tillämpad forskning som forskning som kan komma till användning på längre sikt.

Utvecklingsforskningsstödet för svenska forskare överfördes från Sida till Vetenskapsrådet 2013. Den uttalade ambitionen med överföringen var dels att säkerställa en kvalitet i beredning och bedömning som står i paritet med annan forskningsfinansiering från de statliga forskningsråden, dels att integrera utvecklingsforskning tydligare i det bredare forskningslandskapet och därmed också locka nya forskare till området och driva fram nya forskningskonstellationer.

Anslaget för utvecklingsforskning tillhandahålls av Utrikesdepartementet och Vetenskapsrådet förvaltar medlen enligt regleringsbrevet avseende anslag 1:1 Biståndsverksamhet, ap. 40 Utvecklingsforskning- del till Vetenskapsrådet. Fram till och med 2014 låg anslaget på 170 miljoner kronor per år, inklusive maximalt 4 miljoner kronor för förvaltningskostnader (här ingår också processen för beredning av ansökningar). Anslaget minskades till 165 miljoner kronor per år under 2015–2017, men återställdes till tidigare nivå under 2018. År 2020 höjdes anslaget till 185 miljoner kronor och 2021 höjdes taket för förvaltningskostnader till 4,5 miljoner kronor.

Användningen av medel under anslagsposten Utvecklingsforskning i regleringsbrevet avseende Vetenskapsrådets verksamhet styrs av regeringens strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet. För åren 2015–2021 innebar strategin att Vetenskapsrådets verksamhet inom området skulle omfatta:

- Stärkt högkvalitativ forskning i Sverige av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer.
- Stärkt kunskapsutbyte och samarbete mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer, med fokus på forskning av hög kvalitet och relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.

Sveriges Regering beslutade den 9 juni 2022 om en ny strategi för utvecklingssamarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling 2022-2028. Denna nya strategi innebär att Vetenskapsrådets verksamhet inom området ska omfatta:

- Stärkt svensk forskning av hög kvalitet och särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.

Detta är ett av strategins fyra komplementära målområden, vilka skall vara ömsesidigt stödjande. De tre övriga målområdena, för vilka Sida ansvarar, är:

Stärkt forskningskapacitet och hållbara forskningsmiljöer;

Stärkt global, regional och nationell forskning av relevans för minst utvecklade länder och regioner; samt

Stärkt genomslag för forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.

Vetenskapsrådets Kommitté för utvecklingsforskning består, liksom övriga ämnesråd och kommittéer, till största delen av aktiva forskare och ansvarar för fördelning av forskningsmedel, uppföljning och utvärdering inom ämnesområdet. Kommittén beslutar också om vilka utlysningar som ska genomföras inom utvecklingsforskning samt tar fram strategier för forskningsområdet, och utvecklar verksamheten.

4.2.2 Utlysningar och beviljade bidrag

Förutom projektbidrag och nätverksbidrag, som utlysts årligen under 2013-2021, har fyra andra bidrag utlysts; internationella postdok-bidrag, tvärssektoriella forskarskolor och projektbidrag inom Sustainability and Resilience (SaR).

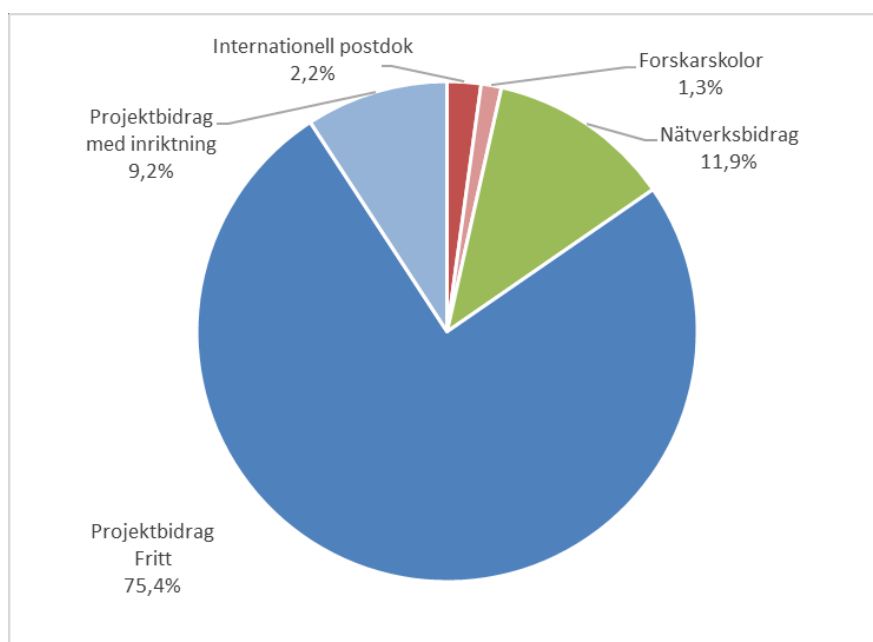
Genom dialoger med forskarsamhället, inklusive en enkätundersökning under 2018, identifierade kommittén ett behov av förbättrade karriärvägar inom utvecklingsforskning. Postdok-bidrag utlyses sedan år 2019 i syfte att ge nydisputerade forskare kopplade till svenska universitet möjlighet att utöka sitt nätverk och sin kompetens, och för att säkerställa tillväxt inom området. Ökade möjligheter för nydisputerade forskare att forska i låginkomst- och lägre medelinkomstländer bidrar också till en ökad internationalisering av svensk forskning överlag. Under 2022 utlystes för första gången etableringsbidrag för att underlätta för yngre forskare att genomföra fullskaliga forskningsprojekt.

Tvärssektoriella forskarskolor var en ny utlysningsform inom utvecklingsforskning 2021. De syftar till att bidra till att bygga tvärdisciplinära och breda forskningsmiljöer för framför allt doktorander inom utvecklingsforskning. Forskarskolorna förväntas bidra till samverkan mellan olika miljöer och till tvärvetenskap som i sin tur ska generera kunskap av högsta kvalitet och relevans för Agenda 2030. De bidrar även till samverkan mellan svenska lärosäten inom utvecklingsforskning då minst tre svenska lärosäten ska stå bakom ansökan tillsammans med minst ett lärosäte från ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland.

Utlysningarna Sustainability and Resilience (SaR) 2016 och 2018 var speciella på flera sätt då de dels hade en viss, om än bred, sektorsavgränsning (inom temat klimat- och miljöförändringar, hållbarhet och resiliens i låginkomstländer), dels baserades på samfinansiering med andra myndigheter. SaR1 utlystes 2016 i samarbete mellan Vetenskapsrådet, Formas och Sida, och SaR2 2018 då även Forte ingick i samarbetet. Utlysningarna motiverades av den då nyligen antagna Agenda 2030 och av att denna är global och kräver gemensamma ansträngningar. Projektbidragen i SaR-utlysningarna var större än inom Vetenskapsrådets öppna utlysningar och de hade tydligare krav på medverkan av

och resurser till unga forskare och medsökande från låginkomst- eller lägre medelinkomstländer. Under 2016 beviljades 10 projekt medel inom SaR1 och inom SaR2 beviljades 26 projektbidrag under 2018. En utvärdering av SaR1 gjordes under 2020-2021. Denna påvisade att utlysningen har gett framgångsrikt stöd till forskning inom det breda området, med i många fall stor potential för samhälleligt genomslag av hög relevans för Agenda 2030. De flesta projekten har också fungerat väl vad gäller jämlika partnerskap med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer. Unga forskare deltog i samtliga projekt som ett krav i utlysningen (7 av 10 projektledare var unga forskare) och det finns en rad exempel på hur unga forskares karriärmöjligheter har förbättrats.

Då SaR-utlysningarna har fallit mycket väl ut kan de fungera som en modell för att stimulera mer jämlika samarbeten mellan svenska forskare och kollegor i låginkomstländer och för att utbilda en ny generation utvecklingsforskare. Kommittén för utvecklingsforskning ser positivt på att genomföra flera liknande utlysningar i myndighetssamverkan.

Figur 1. Andel av totalt beviljat belopp per bidragsform inom UF, 2014–2021. Fria projektbidrag har relativt konstant utgjort ca 75 % av medlen, medan andelarna för andra bidragsformer har varierat mellan åren beroende på vilka utlysningar som har gjorts. De fria projektbidragen och nätverksbidragen utlystes 2014–2021, projektbidragen med inriktning mot 'Sustainability and Resilience' 2016 och 2018, internationella postdok 2019–2021 och forskarskolor 2021.

Sedan kommittén för utvecklingsforskning bildades i samband med överföringen av ansvar för utvecklingsforskningen till Vetenskapsrådet under 2013 har 323 projektbidrag, 253 nätverksbidrag, 10 postdokbidrag och tre forskarskolor beviljats. Se figur 1 för en översikt av hur medel har fördelats mellan bidragsformerna under 2014-2021.

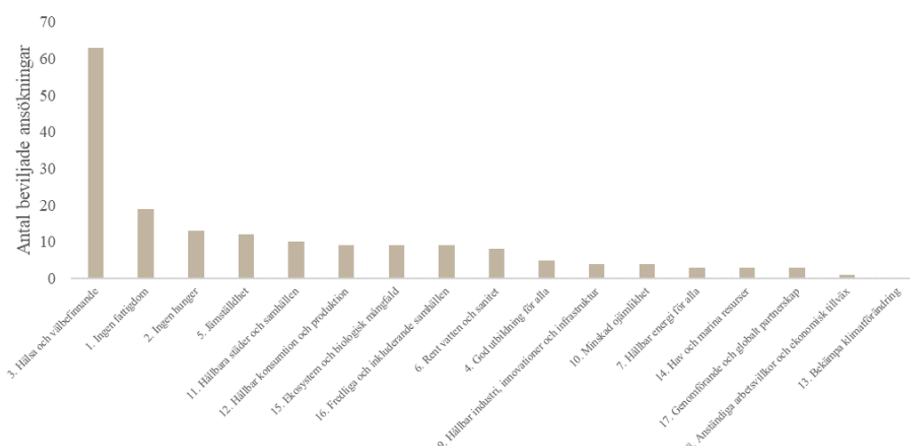
Tematiskt uppvisar forskningen en stor bredd. Ansökningar inom utvecklingsforskning hanteras inom tre ämnesuppdelade beredningsgrupper;

humaniora och samhällsvetenskap, global hälsa, samt natur-, teknik- och miljövetenskap. En översikt över ämnestillhörighet definierad som första angivna SCB-kod i ansökningarna visar på en stor ämnesmässig spridning och en relativt jämn fördelning av bidrag mellan dessa ämnesområden. Dock kan noteras att antalet projekt inom humaniora är mycket litet. Kommittén har följt upp detta och har sedan 2021 i samband med utlysningar och annan kommunikation tydliggjort att ansökningar inom humaniora välkomnas. Tvärvetenskapliga projekt har haft en något högre beviljandegrad än genomsnittet under 2014-2021.

Analysen under 2022 visar att det genomsnittliga antalet medverkande forskare i ansökningar har ökat kontinuerligt sedan år 2015. År 2021 var det genomsnittliga antalet medverkande forskare per ansökan 3,3. Andelen internationella medverkande forskare har vidare varit jämförelsevis stor inom utvecklingsforskning och under de senaste tre åren (2019-2021) har internationella medverkande forskare till och med varit fler än svenska medverkande forskare i inkomna ansökningar om projektbidrag. Se Bilaga 1 för ett kartogram över medverkande forskare per land i ansökningar under 2014-2021.

Kommittén arbetar med att vidareutveckla stödet till utvecklingsforskning genom en tydligare koppling till Agenda 2030. I en enkätundersökning 2018 ställdes frågan om den utförda forskningens relevans för de globala utvecklingsmålen till huvudsökande för bidrag beviljade 2013-2017. Vidare analyserades under 2021 kopplingen till Agenda 2030 hos samtliga bidrag mellan 2016-2020 med hjälp av nyckelordssökningar. Resultaten av de två undersökningarna och uppgifterna i ansökningarna visade att de beviljade bidragen inom utvecklingsforskning 2013–2020 sammantaget är relevanta för alla de 17 målen inom Agenda 2030.

Sedan 2018 ska de sökande ange relevansen för de globala utvecklingsmålen i ansökningsformuläret, vilket möjliggör enklare och mer precis uppföljning av projektens koppling till Agenda 2030. Figur 2 nedan redovisar det första målet (av tre möjliga) som angetts för alla beviljade ansökningar åren 2018-2020. Det mål som angetts överlägset flest gånger (63 ansökningar) är mål 3. Hälsa och välbefinnande. En förklaring till detta är att i det närmaste alla ansökningar till beredningsgruppen för medicin och hälsa kan antas vara relevanta för detta mål, medan ansökningarna inom övriga beredningsgrupper fördelar sig på fler mål.

Figur 2. Antal beviljade ansökningar för samtliga utlysningar, utom Internationell postdok, inom Utvecklingsforskning (2018–2020) i relation till Agenda 2030. Data baseras på de globala mål som de sökande har angett som det mest relevanta för sin respektive ansökan (d.v.s. det första målet som angavs av tre möjliga).

Projekt och nätverk har involverat över 80 länder. Länder i Östafrika dominerar bland samarbetsländerna, både för projektbidrag och nätverksbidrag (se faktaruta). Östafrika (Tanzania, Etiopien, Uganda) dominerar även bland de länder som beviljade projektbidrag anges vara relevanta för.

Faktaruta: Samarbetsländer

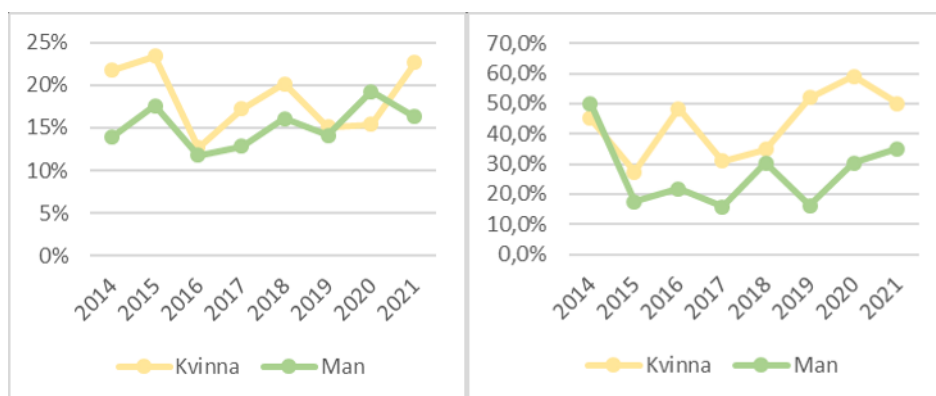
Topp 5 samarbetsländer för beviljade projektbidrag 2019-2021:

1. Tanzania
2. Uganda
3. Sydafrika
4. Kenya
5. Etiopien

Topp 5 samarbetsländer för beviljade nätverksbidrag 2019-2021:

1. Kenya
2. Uganda
3. Indien
4. Tanzania
5. Egypten

Kommittén bevakar kontinuerligt utfallen av bidragsbesluten med avseende på jämställdhet. Beviljandegraderna har varierat under åren 2014-2021, men undantaget år 2020 har kvinnliga forskare som sökt fria projektbidrag haft en högre beviljande- grad än manliga forskare (Figur 3). År 2021 var det ett närmast jämnt söktryck bland könen, 97 ansökningar från kvinnor och 98 från män. Beviljandegraden var dock högre för kvinnor, 23 procent jämfört med männens 16 procent. Skillnaden i beviljandegrad är som störst bland unga forskare med en karriärålder på upp till 7 år.

Figur 3. Beviljandegrad inom projektbidrag respektive nätverksbidrag per kön, 2014–2021.

Även om det rör sig om relativt få bidrag per år, samt att beviljandegraderna varierar relativt mycket mellan åren, finns det även för nätverksbidragen ett tydligt mönster av högre beviljandegrad för kvinnliga sökanden (Figur 3).

Förhållandet är det omvända i söktrycket till nätverksbidrag, där män sökt i betydligt högre utsträckning än kvinnor under helat perioden 2014-2021. De ojämna beviljandegraderna mellan könen undersöktes i en relativt begränsad analys av utlysningar genomförda 2017-2019. Inga specifika faktorer isoleras eller mönster kunde uttydas vad gäller betygsättning inom olika kriterier, kopplingar till lärosäten, eller i yttranden. Manliga sökanden dominerade kraftigt den undre delen av de rankinglistor som tas fram under beredningsprocessen. Liksom för projektbidragen är skillnaden mellan kön avsevärt högre för unga forskare. För etablerade forskare var beviljandegraden dock högre för män än för kvinnor under 2021. Kommittén kommer att fortsätta att följa upp detta specifikt för nätverksbidrag. Underliggande trender inom utvecklingsforskning kan förstås inte uteslutas som förklaring till den större framgången hos, framför allt, unga, kvinnliga sökanden. Dataserierna för postdok-ansökningar och forskarskolor är än så länge för små för att kunna analysera beviljandegraderna närmare.

Jämställdhetsaspekter beaktas inom utvecklingsforskning också under beredningsprocessen, såsom vid tillsättning av beredningsgruppsledamöter, under utbildning inför och genomförande av beredningsgruppsmötena, samt vid rapportering. Vidare ombeds från och med 2018 beredningsgruppsledamöterna att väga in i vilken grad köns- eller genusperspektiv inkluderas i själva forskningsfrågorna där detta är tillämpligt.

Kommittén har de senaste åren tydligare riktat in nätverksbidrag mot att initiera och planera nya samarbeten och att utgöra möjligheter för att utveckla gemensamma ansökningar.

4.2.3 Forskarnas syn på utvecklingsforskningens bidrag och förutsättningar

Under 2022 genomfördes en enkätundersökning som skickades till alla mottagare av utvecklingsforskningsmedel från Vetenskapsrådet 2016-2021, utom några vars e-postadresser inte fungerade. Enkäten omfattade frågor om

drivkrafter för att bedriva utvecklingsforskning, de viktigaste vetenskapliga framstegen och utmaningarna i relation till deras forskning, de största utmaningarna för att bedriva utvecklingsforskning, vilka förändringar som skulle behövas för att underlätta forskningen, om kopplingen till Agenda 2030, samt om hur Covid-pandemin påverkade verksamheten. Totalt svarade 178 forskare på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 51 %. Enkäten bestod till största delen av flervalsfrågor, där de svarande kunde ange upp till tre olika alternativ, men möjligheten att skriva fritextsvar gavs också. Resultaten från enkäten, som sammanfattas i bilaga 1, kommer att användas i kommitténs fortsatta arbete.

Den vanligaste drivkraften för att bedriva utvecklingsforskning var att ”arbeta för jämlikhet och hållbar utveckling”, vilket angavs av 67 % av de svarande. På frågan om vad som har varit de viktigaste framstegen för respektive svarandens fält inom utvecklingsforskning de senaste fem åren, angav 75 % ”vetenskapliga resultat” och 56 % angav ”förbättrad samverkan bland forskare”. 77 % svarade att samarbetspartners i låginkomst- och lägre medelinkomstländer ingick i projekten som jämbördiga forskningskollegor och inom de flesta projekten var de viktiga i arbetet med att formulera kontextbaserade forskningsfrågor. I fritextsvaren lyftes det ofta fram att samarbeten med forskare och institutioner i låginkomst- och lägre medelinkomstländer har utvecklat forskningskapaciteten i dessa länder. Även om detta inte är ett uttalat mål med Vetenskapsrådets stöd till utvecklingsforskning är denna positiva effekt värd att notera. Drygt 70 % har även svarat att detta är en av de viktigaste mekanismerna för hur deras forskning bidrar till samhällsutveckling i låginkomstländer. Det kan jämföras med att 57 % angav ”kunskapsproduktion i allmänhet” och 47 % angav ”genom lokal/nationell policy” på samma fråga. Fritextsvaren innehöll också exempel på samhälleligt genomslag i låginkomst- och lägre medelinkomstländer, till exempel förbättrad mödravård, säkrare livsmedelsförsörjning, hur länder har kunnat påbörja export av produkter genom förbättrat kvalitetskontroll, samt hur forskning om pollenbiologi förväntas förbättra jordbruket.

Det fanns ett starkt stöd för större och längre projekt både i flervalsfrågorna och i fritextsvaren, även om risken för lägre beviljandegrad vid oförändrat totalt anslag lyftes fram. Detta är i linje med resultatet från en liknande enkätundersökning under 2018. De största utmaningarna med att bedriva utvecklingsforskning angavs vara finansieringsfrågor, för korta projektperioder och praktiska svårigheter att arbeta i och med låginkomst- och lägre medelinkomstländer. I linje med detta angav 67 % att de önskade större projektbidrag och 57 % önskade längre bidragsperioder för att förbättra förutsättningarna för utvecklingsforskning.

Många svaranden såg nätverksbidrag som ett bra verktyg för att stimulera nya samarbeten och forskningsprojekt, vilket framgår både i svaren på flervalsfrågorna och i fritextsvaren. Endast 18 % såg inget större värde i nätverksbidrag för egen del. Det finns dock, som även återkommande har framkommit i dialog med forskare, en tydlig efterfrågan på att kunna finansiera löner inom bidraget, vilket inte är möjligt idag. Kommittén har inlett ett arbete med att se över förutsättningarna för detta.

Projektledarna tillfrågades också om hur de såg på att använda Agenda 2030 som ett ramverk för utvecklingsforskning. 55 % ansåg att Agenda 2030 var användbart som ramverk, till exempel i internationella samarbeten och 41 % tyckte att det underlättar finansiering och kommunikation av forskningen. Närmare en fjärdedel ansåg dock att om forskarna ska förhålla sig till formuleringen av Agenda 2030-målen kan det begränsa den akademiska friheten. Exempel på både risker och fördelar gavs i fritextsvaren, där också ett par svaranden beskrev Agenda 2030 som en relativt generell och policyinriktad handlingsplan som inte tillför forskningen något på projektnivå.

Det är också värt att notera att Covid19-pandemin anses ha förändrat hur projekt kommer att genomföras även på längre sikt. Inte bara kommer projekt att minska sin klimatpåverkan till exempel genom att digitala möten till viss del ersätter resor (59 % angav detta), utan enligt svaren på flervalsfrågorna kommer många projekt att genomföras annorlunda i allmänhet (49 %), till exempel genom förändrade roller inom projekten (20 %).

4.2.4 Bibliometrisk analys

Jämlika forskningssamarbeten betonas i allt högre utsträckning inom utvecklingsforskning. Sampublicering och olika, eventuellt ojämlika roller vid sampublicering är en av de frågor och farhågor som ofta lyfts. För att bidra till kunskap om detta har som en del av arbetet med forskningsöversikten en analys av sampubliceringsmönster genomförts. Detaljerade data från analysen presenteras i Bilaga 3.

Analysen täcker de tio länder som oftast anges som samarbetsländer i utvecklingsforskningsprojekt finansierade av Vetenskapsrådet. Dessa länder är:

- Bangladesh
- Etiopien
- Indien
- Kambodja
- Kenya
- Malawi
- Moçambique
- Sydafrika
- Tanzania
- Uganda

Svenska sampublicationer med de tio samarbetsländerna har sökts ut i Web of Science. Utifrån dessa publikationer har bland annat följande statistik tagits fram:

- Antal publikationer per land
- Antal publikationer med corresponding author och försteförfattare från respektive land
- Ämnen
- Antal publikationer som tackar VR

I sammandrag ses från sökresultaten att det är kraftigt ökande trend av sampublicationer i de flesta av länderna, med några tydliga undantag: Mocambique, Malawi och Kambodja. Det är nästan lika många sampublicationer med Sydafrika som med Indien.

Studien har försökt jämföra sampubliceringsmönster för att kunna bidra till förståelse för om det förekommer utbredd ojämlikhet i sampublicering genom att ta fram data för antal och andel försteförfattare i sampublicerade artiklar mellan svenska forskare och forskare i de tio sampubliceringsländerna. Data visar att andel försteförfattare med arbetsplats i Uganda, Tanzania och Etiopien är mycket hög, 39%, och den är även hög för Mocambique och Bangladesh, över 30%. Andelen är dock markant lägre i Malawi och Kambodja.

För att undersöka Vetenskapsrådets betydelse för de vetenskapliga artiklar som sampubliceras mellan svenska forskare och forskare i de tio länderna analyserades andelen publikationer som innehåller ett "Tack till VR". Andelen är högst för Bangladesh (35%), Sydafrika (33%) och Indien (30%). I de övriga afrikanska länderna är den 20–30% och i Kambodja endast 18%.

Det stora antalet sampublicationer med författare från Indien och Sydafrika som tackar VR indikerar att dessa till stor del inte kan vara baserade på VRs medel för utvecklingsforskning, då denna är begränsad, utan är baserade på annan VR-finansiering. Data visar också att för övriga länder är endast 20-30 % av de sampublicerade artiklarna VR-finansierade. Sannolikt utgör finansiering från VRs medel för utvecklingsforskning en mycket stor del av denna finansiering. Det har varit önskvärt, men visat sig svårt, att plocka fram specifik data för utvecklingsforskning.

4.2.5 Annan kartläggning av svensk utvecklingsforskning

Forskarnätverket SweDev genomförde 2020 [en kartläggning om den svenska utvecklingsforskningen](#) som publicerades av Expertgruppen för biståndsanalys. De fann att svenska utvecklingsforskning expanderar och inkluderar allt fler vetenskapliga discipliner. I en uppföljningsstudie 2021 (REFERENS) om användningen av forskningen inom policy och praxis drogs slutsatsen att det finns behov att utveckla detta vidare.

4.2.6 Relevans

Forskningens specifika relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomst- och vissa lägre medelinkomstländer definierar forskningsfältet utvecklingsforskning. Relevanskriteriet och dess definition är alltså helt centralt inom utvecklingsforskning. Hanteringen av relevanskriteriet har diskuterats av kommittén under flera år och svårigheterna att bedöma den särskilda relevansen har också påpekats av beredningsgrupper och beredningsgruppsledamöter. För att försäkra sig om att relevanskriterierna uppfylls på bästa sätt och att bedömningen sker på ett standardiserat sätt oavsett i vilken beredningsgrupp en ansökan bedöms har kommittén återkommande under perioden sett över och utvecklat relevansbedömningen, samt undersökt hur de skrivningar som finns i strategi och regleringsbrev ska tolkas och om de

eventuellt behöver skärpas. Detta har bland annat handlat om att hitta en balans mellan att definiera och tydliggöra relevanskriterierna och bedömningen av dessa och att samtidigt inte genom detta utesluta några metodansatser eller begränsa forskarnas utrymme vad gäller ämnesområden, tidsperspektiv och nytänkande. Utvecklingsforskning är avgränsad till att utgå ifrån fenomen som är specifika för låginkomstkontexter, men är i övrigt fri. På detta sätt säkerställs fri forskarinitierad forskning, avgränsningar avseende discipliner och tillvägagångssätt undviks, samtidigt som forskningsfältet tydliggörs och relevansen för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling säkerställs.

5 Utmaningar och utvecklingsmöjligheter

5.1 Mer omfattande och mer jämlik projektsamverkan

Mer jämlik (och omfattande?) samverkan mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer, där alla inblandade forskare gemensamt bidrar till formuleringen av frågeställningar, datainsamling, analys och vetenskapliga publikationer på ett mer jämbördigt sätt är viktigt. Trots lång debatt och många framgångar kvarstår brister på detta område. Att främja mer jämlik samverkan är viktigt för att stärka forskningens kvalitet och relevans, samt utifrån forskningsetiska perspektiv. Detta kan främjas på olika sätt: samverkan – både mellan forskare, och mellan forskare och icke-akademiska aktörer – kan etableras i ett tidigt skede, roller och outputs kan tydliggöras från början, och de ekonomiska resurserna skall fördelas på ett rättvist sätt mellan forskarna i de olika länderna i förhållande till deras roll i projektet och kostnaderna för respektive partner.

En mer jämlik samverkan kräver större projekt, och därmed ytterligare finansiering via Vetenskapsrådets budget eller medfinansiering från Sida eller andra forskningsfinansiärer. En långsiktig vision är samarbete med regionala eller nationella forskningsråd i samarbetsländer och regioner. Under en interimperiod skulle kanske Vetenskapsrådet kunna administrera utlysningar och beredningar av samverkansprojekt inom utvecklingsforskning där en avsevärd del av medlen avser forskning som utförs av forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer givet att en hållbar samarbetsform mellan Vetenskapsrådet, Sida och andra forskningsfinansiärer för samfinansiering av utvecklingsforskning kan utvecklas.

Som ovan nämnt hade utlysningarna SaR (Sustainability and Resilience) 2016 och SaR 2018 tydligare krav på medverkan av och resurser till unga forskare och medsökande från låginkomst- eller lägre medelinkomstländer och skulle kunna fungera som en modell för att stimulera mer jämlika samarbeten mellan svenska forskare och kollegor i låginkomstländer och för att utbilda en ny generation utvecklingsforskare.

Samverkan är önskvärt i de flesta utvecklingsforskningsprojekt, men det finns undantag till exempel i länder där den akademiska friheten är begränsad.

5.2 Möjlighet för förlängd projekttid

Att bygga upp forskning kräver ofta insatser över en längre tidsperiod, både för att etablera forskningsnätverk, infrastrukturer som datainsamling och för att kunna utveckla forskningen över tid. För utvecklingsforskning, speciellt den som bygger på fältarbete, datainsamling och lokala forskarnätverk i låginkomst- och lägre medelinkomstländer tillkommer ytterligare svårigheter. Från och med 2022 kan man i ansökan om projektbidrag inom utvecklingsforskning söka fyraåriga forskningsprojekt. Det finns förmodligen anledning att följa upp om detta

påverkar genomförandet positivt. Forskning som är tvärvetenskaplig, och/eller bygger på samskapande/codesign kräver ofta mer tid. Utlysningar av större projektbidrag (till exempel 2 miljoner kr per år) över längre tid (4-5 år) skulle kunna möjliggöra detta.

5.3 Möjlighet för större tvär- och mångdisciplinära projekt

Det är väsentligt att i stöd till forskning relaterad till utvecklingsfrågor generellt och Agenda 2030 i synnerhet betona behovet av tvärsektoriella tillvägagångssätt och att lyfta forskningsfrågor med ett starkare fokus på komplexa system, tvärnationella drivkrafter och flöden, och synergier och konflikter mellan de olika globala hållbarhetsmålen. Detta bör också bidra till ett ökat globalt mervärde av svensk utvecklingsforskning och fylla behovet av forskningskapacitet och fördjupade globala samarbeten inte minst med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer.

5.4 Samhälleligt genomslag och kommunikation

Det är viktigt att forskningsresultat kommer till användning såväl i samarbetsländerna som i svenska organisationer och företag, och såväl i svensk som i global policy inte minst kopplat till Agenda 2030. Metoder och verktyg för detta behöver ytterligare utvecklas. Detta omfattar rena kommunikationsaktiviteter, men också annan typ av implementering, utnyttjande av forskarnätverk, utvecklande av metodik för att integrera forskningsresultat i policyprocesser och för att stärka kopplingen mellan forskning och innovation. Följeforskning/embedded research är också en annan möjlighet som innebär att använda forskning för att följa upp implementerade insatser, vilket därigenom direkt kopplar forskning till implementering. En ökning av följeforskning inom utvecklingsforskning som en metod för projektuppföljning skulle medföra att resultaten av insatserna kan få en långt större spridning än om uppföljning genomförs av till exempel konsulter. Det kan också bidra till att lokala universitet involveras samt till kunskapsspridning och, inte minst, till problematisering av olika typer av utvecklingsinsatser.

5.5 Samarbeten med andra forskningsfinansiärer

I en globaliserad värld där västvärldens andel av den totala befolkningen och totala bruttonationalprodukten kontinuerligt minskar blir utvecklingsfrågor i ett brett perspektiv alltmer centrala, vilket inte minst gäller frågor och utmaningar kopplade till de globala hållbarhetsmålen. Utvecklingen i snabbväxande låginkomst- och lägre medelinkomstländer är helt avgörande till exempel för hur de globala klimatmålen ska kunna nås, samtidigt som det är i dessa länder de största utmaningar kopplade till frågor som antibiotikaresistens och starkt hotad biodiversitet ofta finns. Den svenska utvecklingsforskningsbudgeten är dock relativt begränsad och samverkan med andra forskningsfinansiärer nationellt och internationellt är av största vikt både för att bidra till ökad finansiering till området, men också för att länka utvecklingsfrågor till andra forskningsfält. Det är därför av största vikt att utvecklingsfrågor inte bara hanteras inom dedikerade

utlysningar för utvecklingsforskning, utan blir mer integrerade i den bredare forskningsfinansieringen än vad som är fallet idag. Pandemin har ytterligare understrukt behovet av forskning som integrerar utvecklingsperspektiv i en mycket stor bredd av vetenskapliga fält och frågeställningar.

5.6 Värna forskningens oberoende och frihet

Det är idag en utveckling mot fler auktoritära stater. Inom många länder är forskningens frihet och oberoende hotad eller kraftigt begränsad och forskningens oberoende och frihet måste därför värnas. Globala forskningssamarbeten kan bidra till att upprätthålla en stark forskning och att motverka inskränkningar i forskningens oberoende och frihet.

5.7 Open science – öppen vetenskap

Inom många områden inom utvecklingsforskning saknas data. Datainsamling blir därför av extra vikt inom utvecklingsforskning samtidigt som det innebär stora utmaningar på grund av avsaknad av forskningsinfrastrukturer. Detta innebär en specifik utmaning för utvecklingsforskning. En annan är att samarbetande forskare ofta har dålig tillgång till digitala tidskrifter.

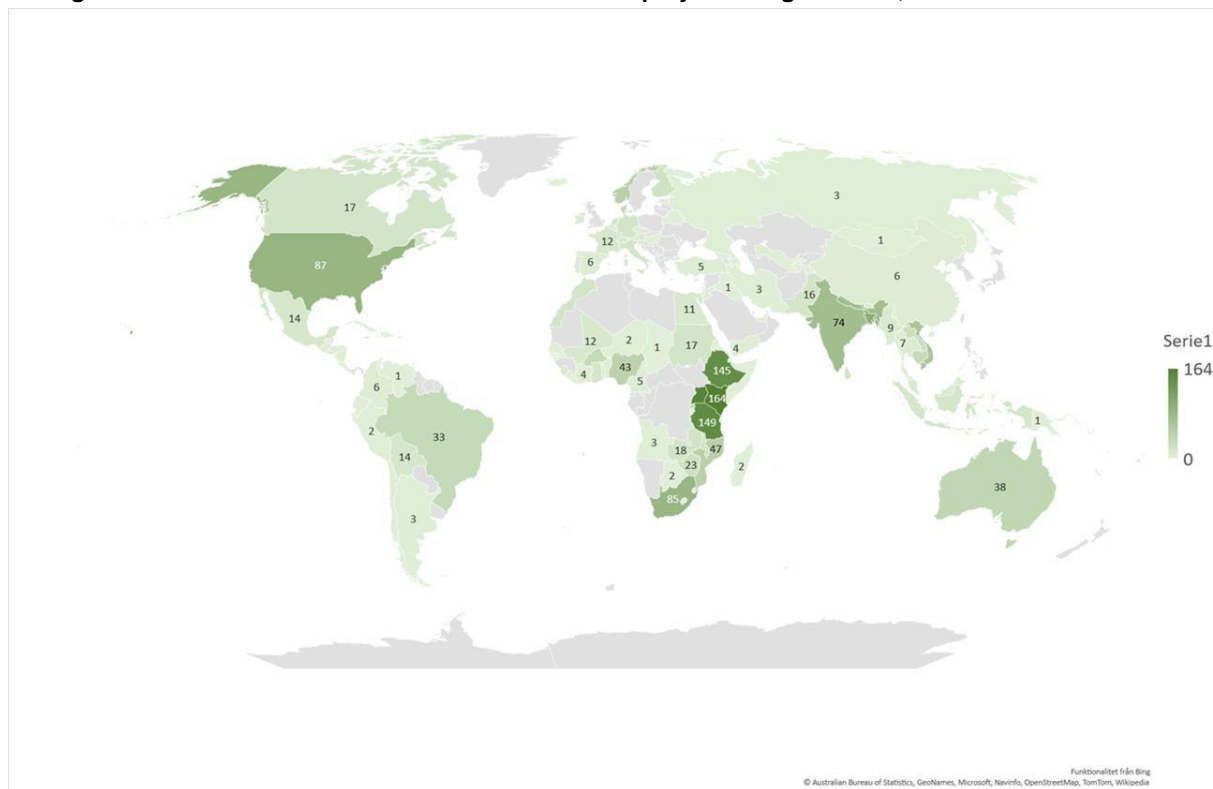
Knappheten på data inom många områden inom utvecklingsforskning ger utvecklingsforskare ett särskilt ansvar för att säkerställa att insamlad data görs öppet tillgänglig.

6 Rekommendationer

- Mer omfattande och mer jämlik projektsamverkan med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer (även inom etableringsbidrag) - ägarskap i syd, kopplat till design, utförande, publicering, relevans, forskningsetik etc.
- Möjlighet för större tvär- och mångdisciplinära projekt, t.ex. kopplade till Agenda 2030-utmaningar, i samverkan med andra forskningsfinansiärer.
- Möjlighet för förlängd projekttid framför allt för projekt som bygger på omfattande fältarbete, fleråriga studier, aktörsamverkan, mm.
- Särskilt stöd till utvecklingsforskare tidigt i karriären, genom riktade utlysningar, fortsatt utveckling av tvärvetenskapliga forskarskolor, mm.
- Ökade insatser för att bidra till att forskningsresultat kommer till användning för såväl policy som praktik.
- Utveckla kopplingar Koppla stödet till Sidas forsknings- och kapacitetsutvecklingsprogram och sök byggnad, ha med i bakhuvudet att vi ser möjligheter till na i gemensam finansiering med Sida såväl som samarbetsländers forskningsråd.

Bilaga 1. Medverkande forskare

Kartogram över länder hos medverkande forskare i fria projektbidrag inom UF, 2014–2021.

Bilaga 2. Resultat från enkätundersökningen, april-maj 2022

Samtliga huvudsökande som beviljats medel inom UF under 2016-2021 (348 personer) ingick i undersökningen. Svarsfrekvensen var 51 % (179 svar). Textsvaren inkluderas inte här.

Karriärålder

Career age	Number of responses
Completed a doctoral degree no more than 2 years ago	5 (3%)
Completed a doctoral degree 2-7 years ago	32 (18%)
Completed a doctoral degree more than 7 years ago	142 (79%)

Kön

Sex	Number of responses
Female	82 (46%)
Male	94 (53%)
Don't wish to answer	1 (1%)

Viktigaste framstegen

In your opinion, where have the most important advances of relevance for your development research area been made within the last 5 years? (Max. 3)	Number of responses
Scientific results (new insights, findings, understanding, discoveries)	132 (75%)
Methods development/approaches to research	93 (53%)
Enhanced collaboration among researchers	98 (56%)
Communication of research results	34 (19%)
Implementation of research results	35 (20%)

Samhälleligt genomslag

Through what mechanism/s does your development research impact societal development (contribute to better living conditions and sustainable development in low-income countries)? (Max. 3)	Number of responses
Products, technology and bio innovation	45 (25%)
Social and societal innovation	39 (22%)
Global policy	35 (20%)
Local/national policy	84 (47%)
Capacity building at collaborating institutions	127 (71%)
More efficient use of development funding	17 (10%)
General knowledge production	102 (57%)
Likely not contributing	1 (1%)

Anledningar till att bedriva utvecklingsforskning

What are your primary incentives for conducting development research? (Max. 3)	Number of responses
Contributing to poverty eradication	68 (38%)
Working for equality and sustainable development	121 (68%)
Filling knowledge gaps/complementing knowledge	102 (57%)
Exciting research questions	90 (50%)
Research exchange	34 (19%)
Research capacity building	77 (43%)

Vetenskapliga utmaningar

What do you see as the main research (scientific) challenges in your area of development research? (Max. 3)	Number of responses
Theoretical/scientific challenges	66 (37%)
Lack of data/poor data	77 (43%)
Methodological difficulties	72 (40%)
Communication/dissemination/adoption of research results	82 (46%)
Don't know	13 (7%)

Utmaningar och hinder

Which are the main challenges/barriers in conducting your development research (Max. 3)	Number of responses
Funding issues	110 (62%)
Too short project periods	83 (47%)
University structures and bureaucracy in Sweden	64 (36%)
Collaboration with international partners	13 (7 %)
Practical constraints working in and with low income or lower middle income countries	73 (41%)
Institutional barriers	21 (12%)
Insufficient research capacity in low income or lower middle-income countries	35 (20%)
No major challenges	8 (5%)

Förutsättningar för att bedriva utvecklingsforskning

In your view, what is needed to improve the conditions for development research in Sweden? (Max. 3)	Number of responses
More funding/larger projects	119 (67%)
Types, terms and conditions of grants/funding	48 (27%)
Institutional/administrative changes	42 (24%)
Longer projects/more time	102 (57%)
Better research career opportunities	45 (25%)
Changes to review and granting process	20 (11%)
Policy changes	10 (6%)
Promote exchange/networking within development research	48 (27%)

Nytta med nätverksbidrag

Would/do you see a value in a networking grant, such as Swedish Research Links, for your own research? If so, what would it primarily be? (Max. 3)	Number of responses
Establish myself within development research	48 (27%)
Facilitate preparations of a project.	116 (66%)
Knowledge exchange	116 (66%)
No significant value for me	32 (18 %)

Tvär-/mångvetenskaplig forskning

When it comes to trans/multidisciplinary research, please tick the statement/s that you think is/are valid for your research area within development research. (Max. 3)	Number of responses
I see an increased need for trans/multidisciplinary research	120 (68%)
It is more difficult to secure funding for trans/multidisciplinary research	75 (43%)
There are still significant institutional and disciplinary barriers for conducting trans-/multidisciplinary research.	101 (57%)
There are no particular problems with conducting trans/multidisciplinary research.	26 (15%)

Agenda 2030 som ramverk för forskningen

What is your opinion on using the 2030 Agenda as a basis/framework for development research? (Max. 3)	Number of responses
It provides a useful framework in e.g. international collaboration	95 (55%)
It facilitates in funding and communication of the research	71 (41%)
It limits the academic freedom, by referring to the formulations of the goals.	42 (24%)
It makes no difference	40 (23%)

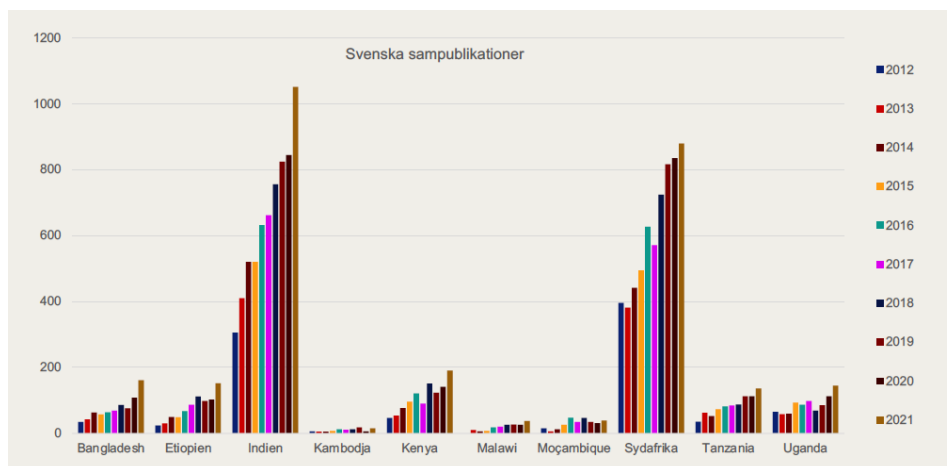
Medverkande forskare från låginkomst- eller lägre medelinkomstländer

What is/are the most important role/s of your collaborating researchers in low income or lower middle income countries? (Max 3)	Number of responses
Working on equal terms as peers	136 (77%)
Formulation of context-based research questions	124 (71%)
Provision of context	67 (38%)
Access to data	68 (39%)
Access to policy	22 (13%)

Effekter av Covid-19

Do you think that the Covid-19 pandemic has changed the way your development research is conducted also in the longer term? If so, how? (Max. 3)	Number of responses
Change of research focus	19 (11%)
Change of roles in collaborations	36 (20%)
Changed ways of conducting projects in general	87 (49%)
Realisation of ways of working with lower climate impact, e.g. through more digital meetings	106 (60%)
No significant changes	38 (21%)

Bilaga 3. Bibliometrisk analys

Figur X. Antal svenska sampublikationer med respektive sampublikationsland.

Figur x. Antal och andel corresponding och försteförfattare från respektive land.

Land	Antal publikationer	Antal (andel) corresponding	Antal (andel) försteförfattare
Sverige	14585	4263 (29%)	4094 (28%)
Indien	6522	1924 (30%)	1982 (30%)
Sydafrika	6165	1229 (20%)	1266 (21%)
Kenya	1089	216 (20%)	269 (25%)
Uganda	871	262 (30%)	338 (39%)
Tanzania	836	243 (29%)	323 (39%)
Etiopien	769	207 (27%)	302 (39%)
Bangladesh	760	170 (22%)	259 (34%)
Moçambique	290	64 (22%)	97 (33%)
Malawi	177	23 (13%)	36 (20%)
Kambodja	97	10 (10%)	17 (18%)

Figur x. Antal publikationer per vetenskapligt område och land. Publikationerna i Web of Science är indelade i 250 ämnen, som i sin tur är grupperade i dessa 16 områden.

Område	Indien	Syd-afrika	Kenya	Tanzania	Uganda	Etiopien	Bangladesh	Moçam-bique	Malawi	Kambodja	Total
Klinisk medicin	1258	1288	325	318	358	286	276	109	84	48	4350
Fysik	2389	1875	7	12	5	19	8	1	-	1	4317
Bio-medicin	1045	868	285	208	204	154	174	48	25	23	3034
Hälsovetenskap	415	696	219	208	295	144	212	44	62	23	2318
Geo-vetenskap	546	686	171	117	52	94	90	35	14	7	1812
Biologi	263	611	126	101	37	80	27	40	7	10	1302
Ingenjörsvetenskap	718	317	52	42	39	48	52	20	7	1	1296

Område	Indien	Syd-afrika	Kenya	Tanzania	Uganda	Etiopien	Bangladesh	Moçam-bique	Malawi	Kambodja	Total
Agronomi	218	235	197	80	81	95	44	53	7	12	1022
Kemi	641	211	18	11	6	37	45	4	-	-	973
Samhälls- vetenskap	97	417	87	64	41	42	28	16	9	5	806
Material- vetenskap	583	86	5	2	1	29	15	5	-	1	727
Psykologi	55	140	49	7	15	3	13	1	1	-	284
Ekonomi	60	102	30	21	3	24	17	2	2	3	264
IKT	126	47	3	3	2	1	12	1	1	1	197
Humaniora	21	103	3	6	4	1	-	-	-	-	137
Matematik	63	32	6	3	12	7	3	3	1	-	130

Figur x. Andel av publikationerna som innehåller Tack till VR.

Land	Antal publikationer	Tack till VR – Antal (andel)
Indien	6522	1989 (30%)
Sydafrika	6165	2021 (33%)
Kenya	1089	232 (21%)
Uganda	871	185 (21%)
Tanzania	836	197 (24%)
Etiopien	769	204 (27%)
Bangladesh	760	269 (35%)
Moçambique	290	69 (24%)
Malawi	177	47 (27%)
Kambodja	97	17 (18%)